

Ambasciata d'Italia
Ashgabat

DAŞARY ÝURTLARDA ITALÝAN ARHEOLOGIÝA GÜNI

TÜRKMENISTAN
GADYMY NUSAÝ, ANNA GÜNI, 8 MAÝ, 2026

GADYMY NUSAÝDA ITALÝAN-TÜRKMEN EKSPEDISIÝASY

1990-njy ýyldan bäri CRAFT we Turin uniwersiteti Türkmenistanyň Medeniýet ministrligi bilen hyzmatdaşlykda Köne Nusaýda gazuw agtaryş işlerini geçirdiler. Bu ýer, irki Parfiýa döwrüniň sungatyny we binagärligini öwrenmek üçin möhüm başlangyç nokady. Gadymy Nusaý, adatça, biziň eýýamymyzdan öňki II asyrdan häzirkä Türkmenistandan Eýrana we Mesopotamiýa çenli uzalyp gidýän imperiýa öwrülen Arşakid dinastiýasynyň ilkinji esaslarynyň biri hasaplanýar. Parfiýalylar bu giň serhedi, Sasanylar imperiýasy döreýänçä takmynan baş asyrlap dolandyryp bildiler.

Nusaý arheologik toplumu Köpetdagiň etegindäki düzlükde iki bölekden ybarat: "şäher" bolandygy ähtimal bolan Täze Nusaý, we dabaralar geçirilen hem-de hökümdaryň galasy bolan Köne Nusaý. Ägirt uly palçyk kerpiç diwarlarynyň bolmagyna garamazdan, Köne Nusaýyň hakyky harby wezipesi ýokdy. Ol esasan Arşakidler nesliniň hormatyna geçirilýän dabaralar üçin hem-de patyşalyk häkimiýetini berkitmek maksady bilen ulanylypdyr.

Gadymy döwürdäki Gündogar bilen Günbataryň arasyndaky medeni gatnaşyklara düşünmek üçin Nusaýyň sungaty we binagärligi möhümdir. Köne Nusaýdaky gurluşyklar tebigy eroziýa we basyp alyşlar sebäpli uly zyýan çeken hem bolsa, tapylan diwarlar şäher diwarlarynyň ugrunda gurlan topluma degişli bolup görünýär, bu bolsa resmi häsiýete eýe bolýan uly gyzylanma döredýär. Geljekki gazuw-agtaryş işleri bu binanyň gurluşyny we funksiýasyny aýdyňlaşdyrmaga kömek edip biler.

Professor Karlo Lipolis

MURGAP DELTASYNYŇ ARHEOLOGIKI KARTASYNDAN TOGOLOK ARHEOLOGIK TASLAMASYNA ÇENLI

1990-njy ýyldan bäri CRAFT we Turin uniwersiteti, Türkmenistanyň Medeniýet ministrliги bilen hyzmatdaşlykda gadymy Parfiýa döwrüniň sungatyny we arhitekturasyňy öwrenmek üçin möhüm başlangyç nokady bolan Köne Nusaý ýadygärliginde arheologiki işleri alyp barýarlar. Parfiýa döwri Nusaýy, adaty, miladdan öňki II asyrdan häzirkä Türkmenistandan Eýrana we Mesopotamiýa çenli uzalyp gidýän imperiýa öwrülen Arşakidler döwletiniň ilkinji esaslarynyň biri hasaplanýar. Parfiýalylar bu giň territoriýany Sasanylar imperiýasynyň ýüze çykmagyna çenli takmynan baş asyr dowamynda dolandyrdylar.

Nusaý arheologik toplumu Köpetdag daglarynyň etegindäki düzlükde ýerleşýän iki bölekden ybarat bolupdyr; şäher bolandygy ähtimal bolan Täze Nusaý we dabaralar we hökümdarlaryň galasy bolan Köne Nusaý. Ägirt palçyk kerpiçden gurlan gorag diwarlaryna garamazdan, Köne Nusaý hakyky harby maksada eýe bolmandyr.

Onuň ýerine ol esasan Arşakidler nesliniň hormatyna geçirilýän dabaralar üçin hem-de patyşalyk häkimiýetini berkitmek üçin ulanylypdyr.

**Professor
Barbara Çerazetti**

Italiýanyň Daşary işler we halkara hyzmatdaşlyk ministrliği tarapyndan gurnalan Daşary ýurtlarda italýan arheologiyasy güni mynasybetli biz dünýäniň dürli künjeklerinde medeni mirasy gorap saklamak we öwrenmek boýunça italýan arheologik missiýalarynyň global ygrarlylygyny belleýäris.

Bu başlangyç gazuw-agtaryş, dikeldiş we ylmy hyzmatdaşlyk ugrunda dürli ýurtlarda iş alyp barýan italýan alymlarynyň, uniwersitetleriniň we edaralarynyň işini öňe çykarýar, medeniýetleriň arasynda gepleşigi ösdürýär hem-de geçmiş baradaky bilimleriniň paýlaşylmagyna ýardam berýär.

Şu nukdaýnazardan, Köne Nusaýda (Parfiýa döwrüne degişli gadymy Nusaý) alnyp barylýan işler Italiýa bilen Türkmenistanyň arasynda üstünlikli hyzmatdaşlygyň möhüm mysaly bolup durýar.

Şonuň üçin hem Daşary ýurtlarda italýan arheologiyasy güni diňe bir ylmy kämilliğiň baýramy bolman, eýsem medeni diplomatiýanyň nyşany bolup, mirasa bolan umumy ygrarlylygyň üsti bilen döwletleriň arasynda gepleşigi ösdürmäge we parahatçylygy berkitmäge gönükdirilen, halkara hyzmatdaşlygy güýçlendirýär.

Ilçi Martin Bruk

